

Nr 157.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nedskrivning av viss del av det i statens kanalverk nedlagda lånekapitalet; given Stockholms slott den 26 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler, efter gemensam beredning med t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, fråga om vissa nedskrivningar beträffande det i statens vattenfallsverk nedlagda lånekapitalet och anför därvid följande:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1929 angående behållning å och fortsatt anlåtande av vissa äldre reservationsanslag anmälde *vattenfallsstyrelsen* sin avsikt att i förslagen till driftkostnadsstat för år 1930 och en följd av år framåt föreslå avskrivningar med driftmedel å kraft-
Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 138 häft. (Nr 157.)

stationsanläggningarna vid Harsprånget samt å anläggningar och husbyggnader vid industri- och bostadsområdena i Porjus. Styrelsen upptog sedermera i sitt förslag till stat för statens vattenfallsverks driftkostnader för år 1930 nämnda avskrivningar med 130,000 kronor under Porjus kraftverk och 370,000 kronor under »diverse vattenfall och kraftanläggningar».

Efter remiss avgav riksräkenskapsverket den 3 juni 1930 utlåtande angående berörda avskrivningar. Verket avstyrkte därvid vattenfallsstyrelsens förslag beträffande den del av avskrivningen, som avsåge kraftstationsanläggning, men förordade vad anginge den del, som hänförde sig till övriga anläggningar, att avskrivning ägde rum, i den mån värdeminskning blivit konstaterad i samband med försäljning, rivning eller flyttning av anläggningar och byggnader. I fråga om formen för den av riksräkenskapsverket sålunda förordade avskrivningen anslöt sig verket till vattenfallsstyrelsens förslag om upptagande i driftkostnadsstaten av för ändamålet erforderliga avskrivningsbelopp.

På given anledning har vattenfallsstyrelsen sedermera i skrivelse den 14 november 1930 framlagt utredning rörande avskrivningsbehovet beträffande dels bland kraftverken anläggningarna vid Porjus och Harsprånget, dels ock kanalverken.

Av denna utredning framgår, vad först angår anläggningarna vid Harsprånget samt vid industri- och bostadsområdena i Porjus, att de sammanlagda belopp, som borde avskrivas med hänsyn till rivna, bortflyttade eller slojade byggnader, kraftledningar, vägar, spår m. m., uppginge till 5,598,031 kronor 51 öre samt att det belopp, som borde avskrivas med hänsyn till penningvärdets förändring och till minskade användningsmöjligheter m. m. belöpte sig till 2,797,312 kronor 34 öre. Om ifrågavarande avskrivningar, vilka skulle uppgå till sammanlagt omkring 8.40 miljoner kronor, bestämdes till 500,000 kronor för år 1930 och progressivt ökades med 50,000 kronor för varje följande år, skulle desamma vara i det närmaste slutförda efter 11 år. Vattenfallsstyrelsen — som ansåge, att samtliga de avskrivningar, som behövde verkställas för kraftverkens del, borde ske genom användning av kraftverkens egna inkomster — har sålunda hemställt om bemyndigande att såsom driftkostnad för år 1930 avskriva 500,000 kronor å bokförda värdena för anläggningarna vid Harsprånget (375,000 kronor) samt vid industri- och bostadsområdena i Porjus (125,000 kronor), varjämte styrelsen anmält sig hava för avsikt att i sitt förslag till driftkostnadsstat för år 1931 upptaga motsvarande avskrivningsbelopp med tillsammans 550,000 kronor.

Styrelsen har härefter övergått till att behandla frågan om vilka avskrivningar borde vidtagas vid kanalverken.

Beträffande Trollhätte kanalverk har styrelsen anfört följande:

»Detta verks anläggningar äro bokförda till 27,781,024.17 kronor, varav omkring 4,300,000 kronor belöpa på de gamla kanal-anläggningar, som sta-

ten år 1904 inköpte av Nya Trollhätte kanalbolag. En stor del av den mark, som på sin tid erfordrades för kanalaneläggningen, var dock statens egendom och återgick utan lösen till staten, när denna blev ägare till kanalen.

Redan i underdånig skrivelse den 3 oktober 1930 angående ny taxa för trafiken å Trollhätte kanal har vattenfallsstyrelsen framhållit, att en del av det bokförda värdet av Trollhätte kanal bör avskrivnas, och att då främst bör ifrågakomma en summa, motsvarande kostnaderna för den gamla kanalen, 4,300,000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har i samband härmed påvisat, att när styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk år 1908 framlade förslag rörande en ombyggnad av Trollhätte kanal, i de kalkyler, som lågo till grund för förslagen, förutsatts att inköpssumman för kanalen skulle under byggnadsåren minskas med inflytande kanalinkomster, med avräknande av ränta efter 3.6 % å inköpssumman. Någon dylik avskrivning kom emellertid ej till stånd, då beslut härom icke fattades i samband med beviljandet av anslag till kanalombyggnaden.

Emellertid föreskrevs vid statens övertagande av Trollhätte kanal, att av kanalverkets inkomstöverskott, sedan driftkostnaderna täckts, skulle till riksgäldskontoret inbetalas 3.6 % ränta å köpeskillingen. Vad som därefter återstod, skulle överlämnas till handels- och sjöfartsfonden. År 1911 preciserades årsräntebeloppet till 161,000 kronor, och samtidigt bestämdes, att efter kanalombyggnadens fullbordande hela nettobehållningen skulle inlevereras till statsverket. På grund av anförda föreskrifter inbetalades till handels- och sjöfartsfonden under åren 1905—1916 sammanlagt omkring 2,058,000 kronor, medan samtidigt ränta erlades till riksgäldskontoret med cirka 1,400,000 kronor.

Vidare är att märka att, redan innan staten inköpte Trollhätte kanal, gällde en, på grund av statens medverkan till tillkomsten av den så kallade nya slussleden vid Trollhättan, i Nya Trollhätte kanalbolags privilegier intagen bestämmelse, i följd varav kanalbolaget till handels- och sjöfartsfonden från och med år 1863 inbetalade 'vinstandelar', vilka för åren 1863—1904 kommo att uppgå till sammanlagt 2,536,672 kronor, räntor oräknade. Faktiskt blev härigenom återbetalad så gott som hela den summa, varmed staten bidragit till den 'nya slussleden', 2,565,000 kronor.

Handels- och sjöfartsfonden har sålunda från Trollhätte kanalverk under årens lopp fått mottaga ett kapital av cirka 4.5 miljoner kronor. Med hänsyn härtill och i betraktande av, att de gamla kanalaneläggningarna endast i mycket ringa grad numera äro till nytta, finner styrelsen det vara synnerligen skäligt, att, på sätt styrelsen ifrågasatt, minska Trollhätte kanalverks bokförda värde med ett belopp av 4,300,000 kronor.

Efter genomförande av sålunda föreslagen nedskrivning av anläggningskostnaderna skulle dessa komma att uppgå till cirka 23,481,000 kronor. Härtill komma emellertid dels värdet av diverse fastigheter cirka 1,485,000 kronor, dels förlagskapital för inventarier cirka 330,000 kronor, varigenom den totala kapitalplacering, som skulle återstå att förränta, komme att uppgå till omkring 25,300,000 kronor. Räntan härå efter 4.5 % utgör 1,138,500 kronor. Om härtill läggs årskostnaderna, vilka, om andra inkomster än trafikavgifter frånräknas, kunna beräknas till cirka 950,000 kronor, skulle således krävas en totalinkomst i kanalavgifter av i runt tal 2,090,000 kronor. Med den av vattenfallsstyrelsen för tiden efter innevarande års utgång föreslagna taxan beräknas inkomsten av trafikav-

gifter för år 1931 till 1,585,000 kronor. En ytterligare ökning av nämnda inkomst med cirka 500,000 kronor är således behövlig för att nå fram till skälig förräntning. Om trafiktillväxten fortgår ungefär i samma proportion, som ägt rum sedan år 1922, och om taxan blir fastställd i enlighet med vattenfallsstyrelsens förslag, kan man anse sannolikt att inkomsten ökas så att dylik förräntning kan förverkligas om ett 10-tal år. Att märka är dock, att hänsyn icke tagits till de ränteförluster, staten dessförinnan fått vidkännas å anläggningskapitalet.»

Vad angår Södertälje kanalverk har styrelsen yttrat sig sålunda:

»Med underdånig skrivelse den 27 oktober 1930 har vattenfallsstyrelsen framlagt förslag till ny taxa för avgifter å Södertälje kanal. Styrelsen har i denna skrivelse starkt betonat, dels att man vid bestämmande av nämnda avgifter är i hög grad beroende av vilka avgifter, som av Stockholms stad uttagas vid slussen i Hammarbyleden, varför kanalavgifternas storlek måste i erforderlig mån begränsas, om Södertäljeleden skall komma till avsedd nytta, dels att de summor, som staten nedlagt på Södertälje kanal, icke kunna inom överskådlig tid beräknas i någon större utsträckning direkt förräntade, ävensom att dylik förräntning icke heller ställts i utsikt av vattenfallsstyrelsen, som verkställde utredningen angående kanalombyggnaden. Vid framläggande av denna utredning förklarade vattenfallsstyrelsen tvärtom en kanalutvidgning vara motiverad endast om de allmänna intressen, vilka därigenom bleve tillgodosedda, kunde anses värda den uppoffring, som staten finge iklåda sig genom en mycket dålig direkt avkastning å anläggningskapitalet.

I Eders Kungl. Maj:ts proposition till 1916 års riksdag rörande anslag till ombyggnaden underströks även de därmed förknippade indirekta fördelarna. Föredragande departementschefen erinrade om att, då statsinköpet av Södertälje kanal år 1912 beslöts, såväl dåvarande chefen för civildepartementet som riksdagen utgingo från den förutsättningen, att en utvidgning av kanalen borde företagas inom den närmaste framtiden. Vattenfallsstyrelsen hade, framhöll vidare departementschefen, visserligen i sin utredning kommit till det resultat, att en avsevärd utvidgning icke inom överskådlig framtid kunde bliva ett företag, som lämnade tillräcklig direkt avkastning å det nedlagda kapitalet, varför styrelsen — såsom skyldig att sörja för en god avkastning av de fonder, styrelsen handhaver — till följd av denna privatekonomiska syn på saken ej velat tillstyrka utvidgningen.

Mot denna ståndpunkt vore givetvis föga att erinra. Vattenfallsstyrelsen hade dock även uttalat, att därest större fartyg kunde genom Södertälje kanal passera mellan Mälaren och Saltsjön, detta skulle bliva till stor nytta för Mälardalen, under vissa förutsättningar även för Stockholm och i stort sett för landet i dess helhet, vartill kom en dylik utvidgnings nytta för försvaret, om en motsvarande förbindelseled upptogs vid Stockholm.

Departementschefen fann dessa senare synpunkter, som även anlagts av flertalet hörda myndigheter och korporationer, beaktansvärda och anförde vidare: 'Om även den direkta avkastningen av kanalen till en början med all sannolikhet icke blir måhända på långt när tillräcklig för det nedlagda kapitalets nöjaktiga förräntning och amortering, torde dock de fördelar, som vinnas för landet genom den ifrågasatta utvidgningen,

kunna anses tillräckliga att icke desto mindre motivera dess genomförande. I detta avseende vill jag först och främst framhålla, att enligt min mening kanalutvidgningens berättigande ligger förnämligast däri, att den större leden sannolikt kommer att giva upphov till en ny slags trafik mellan Mälaren, å ena sidan, och mer eller mindre avlägsna hamnar, å den andra.

Ytterligare förklarade sig departementschefen anse försvarbart, att i detta fall, såsom ofta sker vid avgörande av viktiga kommunikationsfrågor, icke endast se till de inkomster, som med säkerhet kunna påräknas, utan fastmer på den ökade utveckling och det indirekta gagn, företaget torde komma att medföra.

Det är alltså tydligt, att statsmakterna redan vid första beslutet om anslag för Södertälje kanals ombyggnad icke räknade med en räntabel penningeplacering. Vid fortsatt anvisning av medel för detta ändamål tillkom ytterligare hänsynen till statens skyldighet att sörja för arbetstillfällen under rådande kristid, och därigenom blevo faktiskt till och med en del av dessa anslag beviljade av skattemedel. Statsverkets totalkostnad för kanalen fördelar sig å olika anslag sålunda:

Gamla kanalaneläggningen (i avrundad summa)	kronor	751,000
Anslag i samband med omläggningen av dubbelspåret		
Rönninge—Ström	»	485,000
Vanliga byggnadsanslag av lånemedel	»	8,800,000
Arbetslöshetsanslag av lånemedel	»	5,691,000
D:o av skattemedel	»	1,068,000
	Summa kronor	16,795,000

Avräknas skattemedelsanslaget	kronor	1,068,000,
erhålles en totalsumma av	»	15,727,000,

vilken motsvarar nuvarande bokförda värdet för kanalaneläggningen. Härtill kommer ett inventariekapital av omkring 31,000 kronor, varigenom den summa, varå efter för statens vattenfallsverk eljes vanliga beräkningsgrunder en avkastning, motsvarande statens låneränta, borde eftersträvas, kommer att utgöra 15,758,000 kronor.

Såsom vattenfallsstyrelsen i ovannämnda underdåniga skrivelse den 27 oktober 1930 påvisat, kan emellertid nettobehållningen för Södertälje kanalverk icke beräknas för år 1931 bliva mer än cirka 50,000 kronor för att därefter under närmaste åren vid normala förhållanden stiga med 10,000 å 20,000 kronor om året. Enligt vattenfallsstyrelsens åsikt bör under sådana förhållanden det bokförda värdet för kanalen sänkas åtminstone till omkring 5,000,000 kronor. Även å detta belopp kan förräntning, räknad efter 4.5 procent till 225,000 kronor, sannolikt ernås först om 15 å 20 år. Erinras må, att för exempelvis landsvägar, broar och hamnar ett statsbidrag av två tredjedelar av anläggningskostnaden är normalt, och att statsanslagen till fördjupning av farlederna i Mälaren i samband med Södertälje kanals ombyggnad, sammanlagt 1,450,000 kronor, helt anvisats av skattemedel.»

Vattenfallsstyrelsen har hemställt, att till nedskrivning av kanalverkens bokförda värden måtte anvisas för Trollhätte kanal 4.30 miljoner kronor och för Södertälje kanal 10.70 miljoner kronor eller tillsammans 15 miljoner kronor.

Efter remiss har *riksräkenskapsverket* den 16 december 1930 avgivit utlåtande över vattenfallsstyrelsens framställning.

I anslutning till sin i utlåtandet den 3 juni 1930 i ärendet hävdade uppfattning har *riksräkenskapsverket* därvid tillstyrkt vattenfallsstyrelsens förslag rörande avskrivning å bokförda värden för vissa anläggningar vid Harsprånget och vid industri- och bostadsområdena vid Porjus samt vissa allmänna byggnader i Porjus, i den mån värdeminskningen hänförde sig till slopning av förevarande objekt. Den del av den föreslagna avskrivningen, som avsåge värdeminskning på grund av ändrat penningvärde, minskade användningsmöjligheter eller andra omständigheter, har *riksräkenskapsverket* funnit icke böra nu beslutas, utan frågan härom upptagas först i samband med en för hela statens affärsförvaltning genomförd omvärdering av det i densamma nedlagda statskapitalet. Även med den begränsning av avskrivningens omfattning, som *riksräkenskapsverket* sålunda förordat, syntes de av vattenfallsstyrelsen föreslagna avskrivningsbeloppen för de närmaste åren kunna godtagas och samma belopp följaktligen upptagas bland statens vattenfallsverks driftkostnader i respektive års stater.

I fråga om vattenfallsstyrelsens förslag rörande avskrivning å bokförda värden vid kanalverken har *riksräkenskapsverket* uttalat följande. Vad först anginge den föreslagna nedskrivningen av Trollhätte kanalverks bokförda tillgångar, avseende de gamla kanal­anläggningarna, syntes denna omedelbart böra äga rum och härför erforderliga medel beredas från fonden för statsskuldens amortering. Beträffande den föreslagna nedskrivningen av Södertälje kanalverks bokförda tillgångar ville *riksräkenskapsverket* uttala, att enligt ämbetsverkets uppfattning någon sådan nedskrivning för närvarande icke borde äga rum. Emellertid funne *riksräkenskapsverket* det vara påkallat, att det i ifrågavarande tillgångar investerade lånekapital i sådan utsträckning utbyttes mot skattekapital, att härigenom det kvarstående lånekapitalet nedbringades till 5 miljoner kronor. Jämväl härför erforderliga medel syntes böra utgå från fonden för statsskuldens amortering. Frågan om avskrivning helt eller delvis av det därefter i Södertälje kanal investerade skattekapitalet syntes böra upptagas till avgörande först i samband med förutberörda hela statens affärsförvaltning omfattande omvärdering av det i densamma nedlagda statskapitalet.

De av vattenfallsstyrelsen väckta avskrivningsfrågorna hava sedermera från en delvis annan utgångspunkt framförts jämväl av *fullmäktige i riksgäldskontoret*.

I en den 18 december 1930 dagtecknad skrivelse hava nämligen fullmäktige — under erinran att numera, med anlitan­de av medel ur fonden för statsskuldens amortering, avskrivning av statens utlåningsfonders oräntabla kapital ägt rum i den utsträckning, som för närvarande ansetts

ändamålsenligt — fäst uppmärksamheten på frågan, huruvida ej amorteringsfonden skulle kunna i lämplig omfattning tagas i anspråk för nedskrivning av det i statens affärsverksamhet m. m. nedlagda, ej räntabla lånekapitalet. Fullmäktige förklara sig därvid närmast åsyfta statens vattenfallsverk. Under hänvisning till vattenfallsstyrelsens av mig nyss omförmälda förslag i dess skrivelse den 14 november 1930 om avskrivning med omkring 8.40 miljoner kronor å anläggningarna vid Harsprånget och Porjus samt om nedskrivning med inalles 15 miljoner kronor av kanalverkens bokförda värden anföra fullmäktige i huvudsak följande.

Därest avskrivningen av värdena å anläggningarna vid Harsprånget och Porjus skulle, på sätt vattenfallsstyrelsen ifrågasatt, ske med användande av kraftverkens eget överskott, komme detta överskott, som skall inlevereras till statsverket, att under den period, då avskrivningen påginge, för varje år minskas med det till avskrivning använda beloppet. Ehuru fullmäktige till fullo uppskattade de skäl, styrelsen anfört för sitt förslag, kunde fullmäktige i nuvarande statsfinansiella läge icke förorda, att överskottsmedel på sådant sätt undandroges budgeten, då möjlighet funnes att även för ifrågavarande avskrivningsändamål anlita fonden för statsskuldens amortering, såsom i varje fall skulle komma att ske beträffande nedskrivning av det i kanalverken investerade lånekapitalet. Fullmäktige ville framhålla, att en nedskrivning av ifrågavarande art endast innebure en överflyttning av visst belopp från lånekapital till skattekapital och att kravet på förräntning av det sålunda överförda kapitalet därigenom ej definitivt uppgåves. Riksdagen hade nämligen aldrig förklarat, att affärsverkens skattekapital ej borde förräntas, utan endast uppställt såsom fordran, att i första hand lånekapitalet borde vara räntabelt.

Även efter den av vattenfallsstyrelsen föreslagna nedskrivningen med 15 miljoner kronor av kanalverkens lånekapital skulle, såsom ock framginge av vattenfallsstyrelsens skrivelse, detta delvis alltjämt förbliva oförräntat, i varje fall under en lång följd av år framåt. Vid sådant förhållande, och då amorteringsfondens behållning utan svårighet lämnade möjlighet därtill, ville fullmäktige föreslå en ytterligare nedskrivning av det i Trollhätte kanal nedlagda lånekapitalet med 5 miljoner kronor.

På grund härav hava riksgäldsfullmäktige hemställt, att medgivande för riksgäldskontoret måtte av riksdagen utverkas att av fonden för statsskuldens amortering taga i anspråk tillhoppa 28.4 miljoner kronor enligt angivna fördelning för nedskrivning av i statens kraftverk och kanalverk investerat, icke räntabelt lånekapital.

Över riksgäldsfullmäktiges framställning hava yttranden avgivits av riksräkenskapsverket den 23 december 1930 samt av statskontoret och vattenfallsstyrelsen var för sig den 27 i samma månad.

Riksräkenskapsverket, som i fråga om avskrivningen å anläggningarna vid Harsprånget och Porjus vidhåller sin i utlåtandet den 16 december 1930 uttalade uppfattning, har i detta sammanhang framhållit, att den särställning, som statens vattenfallsverk intoge i förhållande till privata vattenkraftverk, väl motiverade, att avskrivningsförfarandet vid

statens kraftverk utformades efter delvis andra linjer än beträffande de egentliga kommunikationsverken.

Vad därefter angår nedskrivningen av de bokförda värdena av statens kanalverk, ville riksräkenskapsverket påpeka, att den av ämbetsverket i förberörda yttrande förordade nedskrivningen av det i Trollhätte kanal nedlagda lånekapitalet enligt verkets mening skulle förenas med ett bortskrivande ur kapitalredovisningen av ifrågasatt belopp. Den nu ifrågasatta nedskrivningen av lånekapitalet med ytterligare 5 miljoner kronor borde däremot — i likhet med vad riksräkenskapsverket i berörda utlåtande yttrat beträffande Södertälje kanalverk — avse allenast en omflyttning av lånekapital till skattekapital.

Statskontoret har anfört följande:

»Då kraftverkens rörelse lämnar tillräckligt överskott för full förräntning av det i desamma nedlagda lånekapitalet, vill statskontoret ansluta sig till det av vattenfallsstyrelsen föreslagna sättet för nedskrivningen av bokförda värden i vissa anläggningar vid Harsprånget och Porjus.

Beträffande åter kanalverken lämnar denna rörelsegren så ringa överskott, att detsamma icke tillnärmelsevis förräntar det nedlagda lånekapitalet, varför en nedskrivning av detta kapital synes nödvändig. Mot att fonden för statsskuldens amortering toges i anspråk för en dylik nedskrivning har statskontoret icke något att erinra. Statskontoret måste emellertid ställa sig synnerligen tveksamt till frågan, huruvida under nuvarande förhållanden en så pass stor nedskrivning som 20 miljoner kronor kan anses tillräddig, helst som någon fullständig utredning icke föreligger angående behovet av kapitalnedskrivning inom andra grenar av statens verksamhet.»

Av *vattenfallsstyrelsens* yttrande framgår bland annat, att styrelsen nu, på anfört skäl, icke ville motsätta sig, att fonden för statsskuldens amortering toges i anspråk för nedskrivning av det i anläggningarna vid Harsprånget investerade lånekapitalet, under förutsättning att motsvarande belopp av 6.40 miljoner kronor ej behövde bokföras såsom skattekapital utan finge, såsom icke ägande motsvarighet i något reellt tekniskt värde, omedelbart avföras ur statens vattenfallsverks räkenskaper. I fråga om anläggningarna vid industri- och bostadsområdena i Porjus samt vissa husbyggnader och markområden därstädes måste vattenfallsstyrelsen däremot, på de i utlåtandet den 14 november 1930 anförda skäl, fortfarande vidhålla sin i samma utlåtande uttalade åsikt, att den för nämnda egendom behöfliga avskrivningen av cirka 1,996,000 kronor borde ske på ett affärsmässigt sätt genom användning av Porjus kraftverks egna inkomster. Vad slutligen angår riksgäldsfullmäktiges förslag, att ytterligare 5 miljoner kronor av det i Trollhätte kanal nedlagda lånekapitalet skulle överföras till skattekapital, har vattenfallsstyrelsen uttalat, att styrelsen icke ville motsätta sig detta, men funne det icke nödvändigt, då det tekniska värdet på nämnda kanal fullt motsvarade det bokförda värdet utan sådan avskrivning och då det enligt styrelsens mening funnes goda utsikter för att jämväl sistnämnda kapitalbelopp skulle kunna för-

räntas inom en ej alltför avlägsen framtid under förutsättning av en lämpligt avvägd taxepolitik.

Slutligen ber jag få erinra, att *Kungl. Maj:t* den 30 december 1930, vid fastställande av driftkostnadsstat för vattenfallsverket för år 1931, enligt hemställan av chefen för kommunikationsdepartementet, tillsvidare uppskjutit den slutliga prövningen av frågan om disponerande av driftmedel till avskrivning å anläggningarna vid Harsprånget och Porjus och med hänsyn härtill funnit vattenfallsstyrelsens framställning om upptagande i kraftverkens driftkostnadsstat för år 1930 av medel för dylik avskrivning icke föranleda någon åtgärd.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har frågan om en nedskrivning av värdena å vissa anläggningar vid statens kraftverk och statens kanalverk framförts av såväl vattenfallsstyrelsen som riksgäldsfullmäktige, ehuru från delvis skilda utgångspunkter. I de sålunda föreliggande förslagen med däröver avgivna yttranden hava olika meningar framkommit rörande omfattningen av den ifrågasatta nedskrivningen och tidpunkten för dess verkställande, liksom ock beträffande spörsmålet, vilka medel böra för ändamålet anlitas.

I samband med inkomstberäkningen i årets statsverksproposition uttalade jag, att förskjutningarna i penningvärdet samt utvecklingen på kommunikationsväsendets område och inom det ekonomiska livet i övrigt medfört i olika hänseenden väsentligen förändrade förhållanden, vilka syntes påkalla en undersökning över huvud taget av statens investeringar av lånekapital och detta kapitals nuvarande och framtida avkastning. Särskilt pekade jag därvid på spörsmålet om en omvärdering av det i statens affärsförvaltning nedlagda kapitalet och om en eventuell nedskrivning av oräntabla delar av sådant kapital. En utredning i nu nämnda hänseenden syntes med det snaraste böra igångsättas, så att densamma kunde beräknas föreligga färdig till 1932 års riksdag.

Spörsmålet om nedskrivning å olika anläggningar vid statens vattenfallsverk lärer böra ingå i den allmänna undersökning, som sålunda inom en nära framtid torde komma att igångsättas. Att med hänsyn härtill uppskjuta avgörandet av varje dylik fråga torde dock icke vara nödvändigt. Efter samråd med t. f. chefen för kommunikationsdepartementet har jag kommit till den uppfattningen, att vissa av de vid kanalverken ifrågasatta nedskrivningarna böra kunna redan nu verkställas, utan att resultatet av den allmänna utredningen därigenom skulle föregripas.

I sådant hänseende tillstyrker jag till en början, att nedskrivning verkställas med 4,300,000 kronor å det i Trollhätte kanal nedlagda lånekapitalet, avseende den s. k. gamla kanalen. Då denna kanalaneläggning numera endast i mycket ringa grad är till nytta, torde nedskrivningen böra förbindas med ett bortskrivande ur kapitalredovisningen av motsvarande värde. I enlighet med vad vattenfallsstyrelsen avsett, torde för ned-

skrivningen böra anlitas andra medel än verkets egna inkomster, och såsom myndigheterna i övrigt förordnat, bör härför tagas i anspråk fonden för statsskuldens amortering.

Beträffande Södertälje kanal biträder jag vattenfallsstyrelsens förslag — som av de hörda myndigheterna lämnats utan väsentlig erinran — att det i anläggningen investerade lånekapitalet nedskrivnes med 10,700,000 kronor. Här torde man emellertid för närvarande böra stanna vid en omföring av lånekapital till skattekapital. Även för denna nedskrivning lärer amorteringsfonden böra komma till användning.

De av mig nu förordade nedskrivningarna belöpa sig till sammanlagt 15,000,000 kronor. Med det av fullmäktige i riksgäldskontoret framförda spørsmålet att i vidare mån anlita amorteringsfonden för detta ändamål synes mig lämpligen kunna anstå, till dess utredningen i fråga om avskrivningsbehovet i allmänhet beträffande statens produktiva fonder verkställts.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen besluta,

att för nedskrivning, i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats, av det i Trollhätte kanalverk (den s. k. gamla kanalen) och Södertälje kanalverk nedlagda lånekapitalet skall av fonden för statsskuldens amortering tagas i anspråk ett belopp av 15,000,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.